

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Acta Ecclesiae Mediolanensis

Acta Synodalia Dioecesana Ecclesiae Mediolanensis, Pars Secunda

Borromeo, Carlo

Brixiae, 1603

Quae Parochus in Baptismi ministracione, quod ad eius materiam, & formam attinet, animaduertat, & populum etiam doceat.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11399

corporis habitu modesto humilitatem christianam præferant.

Curabit etiam pro loco, & tempore, & personarum ordine, ut idem faciant, quicunque dum sacramentum ministratur, aliquod officium præstant, ut potè patrini, & paranympi.

Monebit id quoque reliquos omnes qui adsunt, ut remoto inani colloquio, actu que indecenti, piè ac deuotè, ut debent, intersint capite aperto, mente etià ipsi reputantes cœlestia illa dona, quæ sacramentorum virtute fidelibus impartiantur.

Iudæos autem, infideles, hæreticos, & excommunicatos non patietur in sacramentorum administratione præsentem adesse: nec verò catechumenos.

Cætera denique omnia ritè, & ordine seruabit, prout unicuique sacramenti administrationi accommodata, suis que locis sigillatim demonstrata sunt.

Cum verò sacramenta quinque tantum, nempe Baptismum, Eucharistiam, Pœnitentiam, Matrimonium, & Extremam vnctionem, Parochus ex officio ad ministrare possit, eorum caeremonie, quas ritè seruet, locis proprijs præscriptæ sunt.

Reliquis autem sacramentis duobus, Confirmationi, & Ordini, quorum administratio solius Episcopi est, non caeremonie administrandi in hoc libro ad scribuntur; sed adiungi operæpretium fuit breuem quandam instructionem rerum, quas cum ea Episcopus solenniter ministrabit, debet ipse Parochus, pro curæ parochialis munere agere atque exequi.

Rubricæ, seu instructiones.

De Baptismi administratione.

Baptismus inter sacramenta sicut primum locum obtinet, ita maximè etiam necessarius est: cum sine eo nemini pateat aditus ad cœleste regnum: [Nisi enim quis renatus fuerit ex aqua, & Spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei,] inquit Christus Dominus. Quare Sacerdos cuius est hoc sacramentum ministrare, cum ea omnia, quæcun-

que ad illud conficiendum attinent, ritè scire, accuratè animaduertere, ritèque seruare debet: tum pleraque etiam, prout vsu venerit, populum accuratè præmonēbit, ac docebit. Quæ omnia, ut ordine facileque præstet, hoc loco breuiter traduntur, atque exponuntur.

Quæ Parochus in Baptismi ministratione, quod ad eius materiam, & formam attinet, animaduertat, & populum etiam doceat.

IN Baptismo, sicut in cæteris sacramentis, cū præter eius, qui ministrat intentionem, de qua mox supra dictum est, materia, forma, & minister requirantur; de ijs Parochus, ut infra obseruabit, ac fideles quoque instruet, ac monebit, prout opportunum viderit.

Quod igitur ad huius sacramenti materiam pertinet, id animaduertet, ut aqua (quæ materia sacramenti Baptismi est) non solum vera, naturalisq; sit, sed etià eo ipso anno, quemadmodum sanctè cautum est, benedicta in Sabbato sancto Paschæ Resurrectionis Domini, aut Sabbato Pentecostes.

His igitur duobus Sabbatis, quibus ex veteri instituto fontis baptismalis benedictionem agi, celebrariq; solene est, ipse cum clericis parochiæ suæ quotannis, si in vrbe est, ad Basilicam Metropolitānam; si in diocesi, ad ecclesiam plebanam tempestiuè conueniet: vasculum proprium, atque vsui huic tantummodo addictum, idemq; nitidum afferet; quo aquam baptismalem inde in ecclesiam suam reportet.

Eò cum venerit, super pelliceo, & stola alba indutus, cum clero ecclesiæ vbi fontis celebritas agitur, processionem ordine ad fontem obibit, & ministerium etiam suum, vbi opus erit, in benedictione præstabit.

Peracta solenni benedictione, vasculum quod portauit, offeret, ut aqua benedicta impleatur: impleti os diligenter occludet: tum illud velo albi coloris conteget, in parochialemq; ecclesiam debita veneratione deferet, clericis duobus proximè præeuntibus, qui lumina portent.

Ad

Ad ecclesiam suam ubi venerit, vasculum cum luminibus in fonte baptisterij collocabit: inde in sacrificiam recta veniet: ubi mox sacris Missæ vestibus se induit, sicque indutus cum clero, & populo ad fontem procedit: ubi canit antiphonam. Sicut ceruus desiderat ad fontes aquarum: ita desiderat anima mea ad te Deus.

Mox vasculum aquæ baptismalis capit, effunditque in fontem: ac mox, adiuuante Diacono, aliove ministro, aliâ præterea aquam, quanta satis sit ad eum implendum, quem statim rectè claudet.

Tum quo ordine venit, ad altare procedit, & Missam celebrat. nec verò ante Missam celebrabit his Sabbatis, nisi absoluta fontis actione. Sed si ob viæ longitudo, aliamve causam ad suam ecclesiam in tempore redire non possit, ut post huiusmodi actionem liceat Missam celebrare; illam ante celebrare poterit: reliqua verò, ut dictum est peragere.

Aquam baptismalem (quoniam puram illam quidem, mundam, nitidamque esse, ob tanti sacramenti dignitatem conuenit) in ipso fonte per totum annum, quoad eius fieri potest, tum decorè, tum purè conseruabit. Quam ob causam cum fontem pro sacramenti maiestate ex præscripto decenter extructum, ornatumque habebit: tum etiam totum ipsius fontis opus vndique ita contectum tenebit, ut nec puluis, neque vllæ aliæ fordes intrò penetrent, quibus aqua corrumpi, aut impura fieri possit.

Quòd si intrà annum, præ temporis diurnitate, aliave causa illam corrumpi contigerit, in sacrarium propè fontem Parochus projiciet: statimque & fontem purgabit; & verò si in vrbe est, ad Metropolitanam; si in diœcesi, ad plebanam ecclesiam veniet, vnde proprio vasculo nitido aquam baptismalem accipiat, in parochialemque ecclesiam secretò ferat: ubi quamprimum in fontem effundet, baptismalique aquæ allatæ tantum etiam aquæ puræ, nitidæ, & recentis addet, quantum satis erit.

Hoc ipsum quoque præstabit, si etiam aqua baptismalis per annu aliquo modo defecerit.

Si verò in ecclesia, vel Metropolitana-

na, vel plebana, ubi fontis benedictionem fieri solenne est, aquam baptismalem corrumpi, aut deficere contigerit: tunc Archipresbyter, aut Præpositus, rocheto, cappa, & stola violacea indutus, fonte primum diligenter purgato, & aquæ puræ, mundæ, recentisque pleno, oleoque sacro, quod aquæ immisceri debet, parato, benedictionem ommissis cæteris ceremonijs peraget, ut infra suo loco inter Benedictiones, adhibitis saltem duobus clericis.

At verò nè temeraria manus abutatur aqua baptismali ad superstitionem, & perniciem; sacerdos fontem ex præscripto benè communitum, sera etiam, clauisque claudet, quam ne clerico quidem committens, apud se custodiet perpetuò.

Et quoniam interdum accidit, ut in summa hyeme aqua baptismalis vi frigoris congeliet, aut gelida nimis fiat: tunc ut aliquo calore liquefacta, aut calefacta, vsui ad baptizandum infantem esse possit (cum animaduerti debeat, nè illa gelida nimis ei noceat) aliam aquam vale mundo calefactam immisceri licet, quæ aqua calefacta longè paucior erit, quam illa quæ benedicta est. Quæ in re etiam cauebit sacerdos, nè quid aliud commisceat, quam aquam puram, ac naturalem, quamuis calidam.

Verum cum huius sacramenti ea sit necessitas, ut etiam à laicis instante mortis periculo illud administrari liceat: ne hoc quidem, cum occasio tulerit, præstare prætermittet, ut populum huius sacramenti materiam doceat esse, omne naturalis aquæ genus, siue ea maris sit, siue fluij, siue paludis, siue putei, siue fontis, quæ sine vlla adiunctione aqua dici solet. Alijs autem liquoribus, aut aquis, quæ è floribus, herbis, alijsve id generis exprimuntur, eliciunturve, Baptismus confici non posse ostendet: aquam præterea puram mundamque esse, pro sacramenti dignitate conuenire: nisi necessitate urgente, in qua uti licet etiam aqua lutulenta.

Sequitur forma baptismi, quæ est: Ego te batizo, in nomine Patris, & Filij, & Spiritus Sancti. Quæ, dum infans ter mergitur, continuata pronuntiatio-

ne, &

ac, & singulorum verborum distinctio-
ne, rectè integreque profertur, nihil ad-
dendo, omittendo, aut mutando.

Et verò quod ad formam ipsam perti-
net, ipse Parochus non solum populo ge-
neratim ob baptizandi necessitatem; sed
etiam priuatim, precipueque obstetrici-
bus, in ecclesia tamen, eam planè osten-
det, ac tradet.

Quam etiam formam, an illæ rectè te-
neant, aliquando eodem loco accuratè
videbit, ac diligenter queret. Proindeque
illarum, quæ intra parochiæ suæ fines
habitant, nomina certo libro descripta
habebit, ut illas interdum instruat, non
solum Baptismi quæ materia sit, ut mox
dictum est, sed quæ etiam forma, & quæ
intentio baptizantis.

Ab hac autem ipsa baptismi forma, ne
minimum quidem vnquam discedat, ut
prescriptum est, nisi cum forma sub cõ-
ditione vtendum sit, quæ est cum ad-
iunctione verborum: quæ infra suo lo-
co ponitur.

Qua forma vtitur, cum infans, aliuf-
ve, qui Baptismo offertur, re diligen-
ter perquisita, dubium relinquitur, aut
certè non apparet, eum baptizatum esse:
ut de expositis, inuentisque; paruulis
dubitari, atque ignorari sæpenume-
rò solet.

Quòd si re accuratè inuestigata, explo-
ratam habuerit, illum forma seruata ba-
ptizatum esse; caueat omnino, nè hanc
sub conditione baptizandi formam ad-
hibeat: cum sacrilegium committat, si
contra fecerit; & illud impedimentum
contrahat, quod sacri canones irregula-
ritatem vocant.

Si verò fœtus ex vtero matris, quæ
in partu periculose laborat, vel manu,
vel pede, vel alia aliqua parte extans,
ob necessitatem in ea ipsa parte ab ob-
stetrice baptizatus est; cum superstes e-
rit, sub eadem conditione baptizetur,
adhibitis ceteris Baptismi ceremonijs.
Si verò in capite, quod primum ex vte-
ro prodijt, baptizatus est, forma rectè
seruata; quando superuixerit, ad eccle-
siam deferatur, ei tantum reliquæ cere-
moniæ adhibeantur, quæ ad solennita-
tem Baptismi attinent.

Si quando præterea monstrum huma-

num Baptismo offertur, videndum est
antequam baptizetur, an vna persona
sit, an verò duæ: tum masculus ne sit, an
fœmina. Si que re per spectata dubium est,
an sint duo, ut potè quia duo capita non
habet, nec pectora benè distincta; vnus
intentione certa, neque vaga, simpli-
citer baptizetur: alter verò, seu alij sub
conditione: [si non es batizatus &c.]
Si verò quia duo capita, pectora duo,
aut corpora etiam distincta in monstro
apparent, homines duos esse perspicuè
est, singuli simpliciter baptizentur.

Quòd si mortis periculà in mora erit,
numero plurali baptizentur: [Ego vos
baptizo in nomine Patris, & Filij, &
Spiritus sancti.] Sin autem vna perso-
na est, ut potè vnum tantum caput ha-
bens, tanquam vnus baptizetur, etiam
si alia membra plura geminataue ha-
beat.

At verò monstrum, quod hominis spe-
ciem non præferat, non baptizetur, ni-
si primum Archiepiscopus consulatur:
de cuius etiam consilio agetur, quod su-
pra de monstro humano dictum est, si
tempus dabitur.

De ministro Baptismi.

MVnus conficiendi hoc sacramen-
tum, quamuis sacerdoti commis-
sum sit: tamen cogente necessitate, om-
nes, etiam laici, & fœminæ quoque, sine
solennibus tamen ceremonijs, baptiza-
re possunt. Illud verò cauendum est
(quod etiam Parochus, prout occasio
tulèrit, accuratè monebit) vt ne fœmi-
na viro præsentè; neque laicus clerico
præsentè; neque rursus clericus præsen-
te subdiacono; hicque itidem coram
diacono; nemoque præterea eorum cor-
am sacerdote baptizare audeat: ipse
autem norit, sibi licere baptizare, etiam
præsentè suo Episcopo.

Et quoniam si vel a muliere, vel a laico
secus sit, graue peccatum admittitur, id
etiam monebit
Obstetricibus autem, quæ baptizare cõ-
sueuerunt, formamque Baptismi tenent,
baptizare quidem necessitate urgente
permittitur, etiam præsentè laico, qui
huius sacramenti conficiendi planè igna-
rus, rudisque sit.

Verum